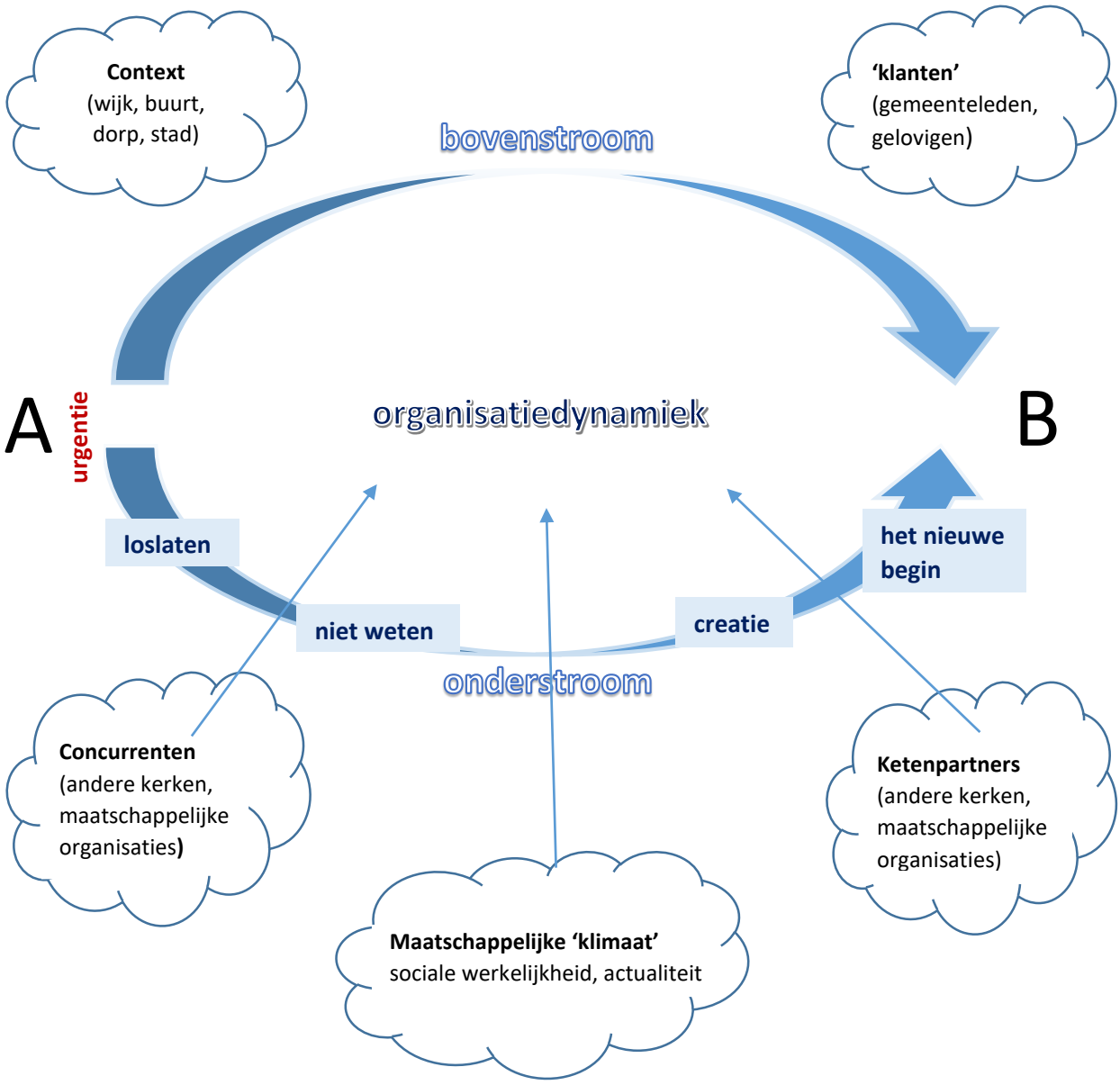
Het behoud van eigenheid

Zorgzame-Kerk / kerk-in-de-buurt worden als dynamisch veranderingsproces.

Vrij naar een model van David Wijnperle, Kuperus & Co – systemisch transitiemanagement

Toelichting

'Zorgzame Kerk' worden, of nadrukkelijker 'kerk-in-de-buurt' worden, kan tot gevolg hebben dat de gezamenlijke gemeente een veranderingsproces ingaat. Misschien zonder dat men dit direct beseft. En dus ook niet (voldoende) stil staat bij de onderliggende dynamiek in zo'n proces. Angst voor verlies van het 'het eigene' kan dan onverwacht, vermomd als 'weerstand' de kop opsteken.

Urgentie
De initiatiefnemers voelen een urgentie, bijv. teruglopend kerkbezoek, 'bloedeloos' worden van diaconale activiteiten, veel maatschappelijke nood in de directe omgeving, en/of de wens om vanuit het geloof in actieve zin 'iets te betekenen', een zinvolle bijdrage te leveren.

Start
De start kan zijn om diaconaal en/of pastoraal een bezinning te houden en in gesprek te gaan;

- Wat speelt er binnen en buiten onze gemeente, wat kunnen/moeten/willen we daarmee?
- Op welk(e) thema ('s) zouden we in willen spelen?
- Met wie in onze omgeving zouden we dat evt. samen kunnen doen? Wat doen anderen al?
- Wat zou onze unieke bijdrage kunnen zijn?

Bovenstroom
Deze bezinning kan een hoog 'denkgehalte' hebben: we gaan de rationale argumenten op een rij zetten om iets te ondernemen, te veranderen. Een noodzaak om iets te doen (A) en een beeld vormen waar we uit willen komen (B). Visie formuleren, context inventariseren en plannen maken betekent dromen, denken en uiteindelijk doen. Dat is een zichtbaar proces: de 'bovenstroom'.

Onderstroom
Maar de gevoelens van iedereen die mee moet gaan in dit proces spelen ook een (grote) rol: er kan onzekerheid, weerstand en stil verzet optreden. Niet iedereen wordt direct enthousiast van nieuwe dingen ontdeken, nieuwe samenwerkingspartners opzoeken en experimenteren met nieuwe vormen van diaconale /pastorale inzet. Veranderen betekent ook het vertrouwde loslaten, een beetje rouwen, een onzekere periode met 'niet-weten' en dat OK vinden; het hoort er bij. Deze onzekerheid kan heel expliciet naar boven komen, of half onbewust en onder de oppervlakte blijven. Met andere woorden: er is ook een 'onderstroom' en die vraagt aandacht. Als die namelijk niet (h)erkend wordt, kan het hele veranderingsproces, het 'samen op weg zijn naar het nieuwe', als een nachtkaars uitgaan omdat er geen energie meer in zit. Er is te weinig draagvlak bij de gemeente en de kartrekkers zijn moe gestreden, zij voelen zich alleen gelaten en haken af.

Van concurrentie naar partnerschap
In dit proces van samenwerking zoeken, zie je hoe andere partijen eerst als concurrenten ervaren worden, maar uiteindelijk partners worden. Met vereende krachten zet men zich in voor bepaalde groepen kwetsbare medemensen. Eén en één wordt drie.

Zoektocht naar behoud van het eigene
In dit proces speelt het behoud van eigen (kerkelijke/geloofs-) identiteit een belangrijke rol:

- Wat is precies onze identiteit, hoe komt die tot uitdrukking?
- Hoe bewaren we die?
- Mag dat misschien een beetje anders zijn dan voorheen?

Juist het samen beantwoorden van deze vragen kan een belangrijke bijdrage leveren in het creëren van draagvlak, omdat het hier niet zozeer om de logische, rationele redenen gaat waarom het goed is te veranderen, samen op te gaan trekken met anderen. Maar om de onuitgesproken angst of dat wat men van waarde vindt en waardoor men zich thuisvoelt, ook behouden kan blijven. Dit onderzoeken dient door elk van de toekomstige partners gedaan te worden: ieder voor zich of gezamenlijk. Het speelt namelijk bij elk van de betrokken partijen: voor iedereen wordt de nieuwe situatie nét iets anders dan men gewend was, vaak al vele jaren. En dat proces vraagt tijd, aandacht en misschien wel een mooi overgangsritueel.

Mei 2018, projectteam Zorgzame Kerk